

References:

1. Kiriienko, A. (2007). The first minutes of the Ukrainian revolution in the memoirs of Lyudmila Staritskaya-Chernyakhovskaya. *Ukrainian Archaeographic Yearbook*, 12, pp. 517–533 [in Ukrainian].
2. Krivosheya, I. (2016). The participation of Nadezhda Surovtseva in the Ukrainian national-democratic revolution (1917–1921). *Kiev Historical Studios*, 1, pp. 78–86 [in Ukrainian].
3. Oleynik, N. Yu. (2013). *Socio-political activity of Ukrainian women (1917–1939)*. Kiev, 234 p. [in Ukrainian].
4. Onishchenko, A. V. (2016). Women in the Ukrainian Central Rada. *Literature and culture of Polesie. Series: Historical Sciences*, (85), 81–90 [in Ukrainian].
5. Petrishina, L. V. (2006). Women's movement in Ukraine in 1917. *Scientific notes of the Vinnitsa State Pedagogical University named after M. Kotsyubinsky. Series: Historical Sciences*, 1, pp. 145–149 [in Ukrainian].
6. Smolar, L. (2000). Women's Fates in the Context of the History of Ukrainian Statehood. *The Ethnic History of the Peoples of Europe*, (7), 10–15 [in Ukrainian].

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ЯК СУБ'ЄКТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Федорчук Тетяна Віталіївна

вчитель історії

Опорний навчальний заклад біотехнологічний ліцей «Радовель», Україна

Українська козацька держава, яка виникла у середині XVII століття, займала особливе геополітичне становище на політичній карті тогочасної Європи. У цьому регіоні домінували великі держави: Річ Посполита, Московська держава, Османська імперія. Безумовно, що всі вони не були зацікавлені в існуванні самостійної й міцної Української держави, адже це суперечило їхнім політичним намірам щодо українських земель. Виникнення Української держави порушило рівновагу сил у Центрально-Східній Європі. Щоб зберегти себе як незалежну державу, Україні доводилося проводити гнучку зовнішню політику і шукати союзників серед сусідніх та віддалених країн [1].

Головною метою зовнішньополітичної діяльності гетьмана було утвердження самостійної козацької держави як рівноправного суб'єкта міжнародних відносин. У пошуках союзників для боротьби з Польщею Хмельницький увійшов у дипломатичні зв'язки майже з усіма крайнами Європи.

Польський історик Л. Кубаля не без захвату писав, що, «здається, не було й дня, щоб Богдан не приймав іноземних послів, дипломатичних агентів, кур'єрів і посланців, або не виряджав своїх» [2].

У своїй зовнішній політиці прагнув залучити щонайбільше країн до боротьби проти Речі Посполитої, а також підняти антифеодальний рух у самій Польщі. Своїх розвідників-агітаторів гетьман планував використати як своєрідний каталізатор, котрий прискорив би повстання в тилу шляхетської Польщі.

Діяли розвідники козацько-селянського війська і на Балканах. Польський посол М. Бегановський попереджав у 1654 р. турецького пашу Сілістрії про те, що Хмельницький вислав своїх людей на Балкани, щоб підняти повстання проти Туреччини. Крім того, Б. Хмельницькому вдалося створити агентурну мережу у Варшаві та столиці Великого князівства литовського Вільно, яка вчасно постачала необхідну інформацію як політичного, так і військового характеру [3].

Стратегію зовнішньої політики держави визначав гетьман Б. Хмельницький, який був досвідченим політиком і дипломатом. Створена ним дипломатична служба стала важливим інструментом зовнішньополітичної діяльності Української держави. Функції дипломатичної служби держави виконувала Генеральна військова канцелярія. Вона визначала склад українських дипломатичних посольств, приймала і відправляла чужоземні посольства, аналізувала розвідувальну інформацію, готувала дипломатичні документи [4].

Виняткові дипломатичні здібності виявляв і сам Богдан Хмельницький. Він зумів у важких умовах практично нескінченних бойових дій налагодити дипломатичну службу, яка стежила за подіями Східної, Південно-Східної та Центральної Європи. Гетьман, в залежності від потреб, визначав країну, склад посольства, розмір матеріального забезпечення, кількість та характер подарунків. Він проводив особисті бесіди з персоналом новопризначених посольств і давав остаточні настанови та листи з інструкціями. Гетьман контролював дипломатичний протокол, особисто приймав та проводжав іноземних послів. Починаючи з Б. Хмельницького, всі гетьмани здійснювали регулярне дипломатичне листування з іноземними государями. Майже всі українські правителі середини XVII – початку XVIII століть відзначалися дипломатичним хистом [1].

Події національно-визвольної революції в Україні середини XVII ст. століття викликали глибокий резонанс у європейській спільноті. Важливим фактором становлення Весфальської системи міжнародних відносин, яка сформувалася після завершення Тридцятилітньої війни (1618–1648 рр.) стали революційні події в Україні.

Незважаючи на значну протидію держав-сусідів у створенні козацької держави, завдяки активній і виваженій міжнародній діяльності гетьманській державі вдалося прорвати зовнішню ізоляцію та здобути міжнародне визнання. Було сформовано висококваліфіковану дипломатичну службу й вибудовано стратегію міжнародних відносин.

Проте високий рівень дипломатії не зміг компенсувати загалом несприятливе геополітичне становище українських земель, які зрештою були анексовані сусідніми державами.

Список використаних джерел:

1. Чубан, А. Ю. (2017) *Українська козацька держава часів Богдана Хмельницького як суб'єкт європейських міжнародних відносин.*
2. Герасимкович, А. М., Макарчук В. С. (2008) *Маловідомі сторінки діяльності Богдана Хмельницького.*
3. Страхов, М. М. (1995) *Українська козацька держава Богдана Хмельницького.*
4. Нагірняк, А. Я. (2009) *Богдан Хмельницький – видатний стратег і полководець.*